

Čís. 16330.

Kupitel smí zpravidla sáhnouti ke krycí koupí, třebaže neměl určité objednávky na zboží jím koupené. Prodávatel může však namítati, že kupitel spekuloval na jeho újmu, uzavřel-li krycí koupí, aniž byl k ní nucen, nemaje určité objednávky. Včasnost krycí koupě je posouditi podle poměrů jednotlivého případu. Krycí koupě není včasná, neprovedl-li ji kupitel, ač tak mohl učiniti, bez újmy své i prodávateli v době, kdy již z prodávateli jednání seznal, že smlouvu plniti nemíní, nýbrž v době pozdější, kdy ceny stoupily.

(Rozh. ze dne 25. září 1937, Rv I 179/36.)

Žalovaný prodal B-ovi, obchodníkovi v T.-Š., podle závěrečného listu ze dne 28. července 1932 30 beden vápenných vajec po 24 kopách v jedné bedně za 32 Kč za kopy. Při tom bylo ujednáno, že kupní cena je splatná po obdržení zboží a že dodací lhůta jest do konce prosince 1932. B. odvolal podle uvedené smlouvy dopisem ze dne 13. října 1932 deset beden vápenných vajec. Dne 20. října 1932 zaslal žalovaný 4 bedny vajec žalující firmě, které B. vejce koupená od žalovaného dále prodal, a zdráhal se jí zaslati dalších 6 beden, které byly dopisem ze dne 13. října odvolány, a to přes její vyzvání, aby dodal 6 beden s tím, že se bude krýti jinde. Nedodáním dalších 26 beden vajec B-ovi resp. žalující firmě, které, jak řečeno, B. žalující firmě dále prodal, utrpěla žalobkyně škodu, ježto byla nucena krýti se zakoupením 26 beden vajec u firmy T. za kupní cenu 50 Kč (tudíž o 17 Kč dražší) za jednu kopy, takže rozdíl činí 10.608 Kč. Tvrdíc, že jí B. postoupil uvedenou svou pohledávku na náhradu škody proti žalovanému, domáhá se žalobkyně na žalovaném mimo jiné i zaplacení 10.608 Kč s příslušenstvím, omezených za sporu na 10.224 Kč s příslušenstvím. Proti žalobě namítl žalovaný mimo jiné, že by se mohlo mluvit nejvýše o škodě 624 Kč, postoupených B. žalující firmě, kdežto co do další škody, že není žalující firma oprávněna k žalobě proti žalovanému, poněvadž jest to nárok proti B. a v té příčině není tu mezi stranami smluvní závazek nehledíc na to, že žalující firma s krytím vyčkala nepřiměřeně dlouho, ačkoliv žalovaný již 11. srpna 1932 odepřel dodati zboží. Nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d v otázkách, o něž jde, uvedl v d ů v o d e c h: Co se týká otázky krycí koupě, soud prvního stádu má sice právo za to, že obchodní zákon nemá výslovného předpisu, kdy se kupitel má krýti, avšak ze zásady slušnosti a poctivosti, ovládající obchodní styk, plyne, že se tak má státi včas a že není dovolena spekulace na újmu prodlévajícího prodávatele. Právě-li zákon v čl. 357, odst. 3, obch. zák., že kupec jest oprávněn žádati diferenci mezi smlouvenou cenou a cenou tržní včas a v místě dlužného plnění, nezprošťovalo by jej prodávateli povinnosti krýti se ještě před dobou dodání, kdyby bylo z prodávateli chování zřejmé, že plniti nechce a že jest tudíž nutno se ohlédnouti po zabezpečení zboží jinde ještě před uplynutím konečného termínu, je-li tu nebezpečí nepoměrného stoupaní

cen, avšak v souzeném případě je z korespondence zřejmé, že B. poskytl žalovanému dodatečnou lhůtu k dodání odvolaných vaječných zásilek do 30. října a pak ji opět až do 2. prosince 1932 prodloužil. Ježto nebylo prokázáno, že by tak byl činil proto, aby spekuloval na možnou diferenci, když sám přece nemohl vydělati více než 1 Kč na kopě, nýbrž z korespondence spíše vyplývá přání vyřídit věc po dobrém a v očekávání, že žalovaná přece svému smluvnímu závazku dostojí a tak jej zproští obliga proti žalující firmě, nelze v provedení krycích koupí, provedených ostatně žalující firmou samou dne 11. listopadu, 17. listopadu a 13. prosince 1932, spatřovati spekulaci resp. netečnost na újmu žalovaného a naopak z toho, že skutečně jde částečně o data před uplynutím konečné lhůty, lze souditi, že žalující firma jako nástupkyně a zástupkyně B. kupovala vejce jen dle potřeby, zejména když podle vlastního tvrzení odvolání do listopadu 1932 byla cena vajec stálá. Odvolání není tudíž v žádném směru důvodné.

Nejvyšší soud zamítl žalobu co do částky 10.214 Kč s příslušenstvím.

D ů v o d y:

Žalobkyně se domáhá jako postupnice B-ova mimo jiné také další konkrétní škody, která prý jí vzešla proto, že B. při krycí koupí platil vejce o příslušnou částku draže. Netřeba se obíratí otázkou, jaký význam má skutečnost, že onu krycí koupí neprovedl vlastně sám jako další dodavatel, nýbrž že se nárok opírá o koupí, kterou provedla sama žalobkyně, jež od B. vejce koupila a na jeho účet se kryla. Tato skutečnost nemá však právního významu: potud, že oprávněnost nároku dovozovaného z krycí koupě lze také u postupníka posuzovati jenom podle toho, zda by bylo lze uznati krycí koupí za bezvadnou za daných okolností, kdyby ji byl provedl přímo B. sám. V té příčině nelze však upříti oprávněnost námitek, jež činila žalovaná za sporu a jmenovitě také v řízení opravném. Odvolací soud celkem správně posoudil otázku, jaký význam má provedení uhrazovací koupě, když položil důraz na to, že tu rozhodují poměry konkrétního případu, a podle nich posuzoval otázku, zda kupec při provedení koupě hledíc na poměry souzeného případu, dbal náležitou měrou zásad slušnosti a poctivosti, jmenovitě v tom směru, že má, ba musí provésti takovouto koupí včas. Než právě v posouzení zjištěných poměrů sporného případu dospívá dovolací soud k jinému konečnému závěru. Dovoláváje se výsledku krycí koupě, domáhá se kupující na omeškalém smluvci náhrady konkrétní škody, a tu škodu musí tedy co do skutkových poměrů ve všech směrech doložiti tak, aby bylo možno na základě nich spolehlivě posouditi, že ona koupě byla provedena podle zásad slušnosti a poctivosti včas. Kupec smí sice zpravidla sáhnouti ke krycí koupí, i když neměl určité objednávky; to však v souzeném případě nepadá na váhu, protože žalobkyně sama uvedla a učinila základem žalobního nároku, že B. jí podle zjištění procesního soudu a podle dopisu B-ova ze dne 30. července 1932 celé množství zakoupené u žalovaného hned druhý den

prodal s výdělkem 1 Kč na kopě. Této důležité skutečnosti nedocenily nižší soudy, když zkoumaly včasnost provedené krycí koupě. Žádá-li se náhrada škody, která vzešla právě se zřetelem na takovýto obchod, pak musí býti k této skutečnosti přihlédnuto také tam, kde okolnosti mluví proti B-ovi. S toho hlediska je a bylo pro B. docela bezvýznamné, že směl u žalovaného odvolati dodávku až do konce roku 1932, když přece věděl, že je zavázán žalobkyni ze svého prodeje hned, a když právě tento svůj závazek činí základem svého nároku na náhradu škody. Nešlo tedy o nějakou možnou dodávku teprve v budoucnosti a nejistou, nýbrž o pevný a určitý závazek vůči žalobkyni. Jestliže pak žalovaný hned na začátku tohoto obchodního případu, ať se to stalo z jakýchkoli důvodů — určitě a nedvouznačně prohlásil, že za smluvních podmínek, jichž se B. dovolával, plniti nechce a nebude, musil se B. podle povinnosti řádného obchodníka hledě na svůj již tehdy pevně trvající závazek starati o úhradu pro žalobkyni jako svou odběratelku hned v té době, protože ve svém zájmu již tenkrát potřeboval úhrady, kdyby žalobkyně zboží ihned odvolala. Vždyť sám v korespondenci poukazuje na to, že by vlastně on sám směl od žalovaného požadovati zabezpečení dodávky, z čehož lze usouditi, že si již tehdy sám byl vědom toho, že by pro něho mohly nastati potíže, kdyby sám musil dostáti svým závazkům vůči svým odběratelům, a kdyby se na druhé straně nemohl s úspěchem hojiti na žalovaném. Nezáleží na tom, zda směl a měl žalovanému dávat dodatečnou lhůtu k plnění, a to dokonce opětovnou a prodlouženou, nýbrž běží o to, zda se podle daných poměrů měl krýti. Nezáleží ani na tom, zda snad spekuloval na újmu žalovaného, protože na to by se mohlo hleděti, kdyby se byl B. kryl, nemaje určité objednávky a určitého svého závazku a nejsa tedy ke krytí nutkán, dovolává-li se však určitého závazku jako důvodu ke krycí koupě a povstalé škody, nejde o spekulaci, a úvaha odvolacího soudu nemá v souzeném případě skutkového podkladu. Jestliže se snad B. spoléhal na to, že snad žalovaný ustoupí od svého stanoviska a přece jen dodá, činil tak ovšem na své nebezpečí. Žalobkyně nevylicila, jak se ceny vajec postupně vyvíjely, a bere za základ jenom onu konkrétní koupě u firmy T., kterou provedla teprve v listopadu a v prosinci 1932. Ani nenaznačuje, že by se byl B. nemohl krýti bez újmy své i žalovaného v té době, kdy již z jednání žalovaného viděl, že ten smlouvu dodržeti a plniti nemíní. Proto nelze onu krycí koupě žalobkyninu uznati za včasnou s hlediska poměrů, jež měl před sebou její postupitel B., a za dostatečný podklad k přiznání požadované částky založené jenom na této koupě. Žalobkyně ani její postupitel nesplnili tu tedy ani za likvidace právního poměru, ale ani za sporu oněch předpokladů, které nutno žádati tam, kde se účtuje konkrétní škoda, a bylo proto nárok žalobní co do té částky zamítnouti.

Čís. 16331.

Dědická posloupnost po zůstaviteli, jenž nabyt podle § 3, odst. 1, zák. o zrušení svěření č. 179/1924 Sb. z. a n. jmění zbaveného svě-